

המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דיוויס
The Leonard Davis Institute for International Relations

מזמין את הציבור להרצאה של

ד"ר אודי לוי

הוועדה הבינ-משרדית ללוחמה בכספי טרור ופרוליפרציה
המטה לביטחון לאומי

בנושא:

משולש ברמודה: ערב הסעודית, האחים המוסלמים והדעה

ההרצאה תתקיים ביום רביעי, 28 בדצמבר, 2011

בשעה 16:30, בית מאירסדורף, חדר 502

קמפוס הר הצופים, ירושלים

ההרצאה תינתן בשפה העברית

לברורים: המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דיוויס

טל. 02 5882312 * פקס. 02 5825534 * msdavis@mscc.huji.ac.il * <http://davis.huji.ac.il>

משולש ברמודה – ערב הסעודית, האחים המוסלמים והדעה

ד"ר אודי לוי

תקציר

העלייה בעשורים האחרונים בכוחו של האסלאם הרדיקלי כתופעה חברתית ופוליטית זכתה לאין ספור מחקרים והערכות הן במגרש המדיני והן בזירה המחקרית. ולמרות הכל נראה כי רב הנסתר על הנגלה. לצד שורה רחבה של הסכמות וניתוחים קיימים עדיין נעלמים רבים בתוך המשוואה המקשים עד מאד בהבנת התופעה, שלא לומר על התמודדות ראויה עימה. הרצאה זו תבקש להתמקד בשתיים מהאניגמות בתוך המשוואה הנקראת אסלאם רדיקלי.

אחת השאלות המרכזיות לנוכח ההתפתחויות האחרונות בעולם הערבי היא האם קיימת מסגרת ארגונית משותפת לתופעת האסלאם הרדיקלי, ואם כן מהי, ומה תפקידם של ערב הסעודית והאחים המוסלמים במסגרת זו. התשובה לשאלה זו היא שאכן ניתן להצביע על מבנה הירארכי המנהל את רשת הטרור האסלאמי הבין לאומי. מבנה זה עשוי, משתי רמות: הרמה הראשונה היא רשת הבנויה על אחדות מטרה קונספטואלית, כלומר חיבור של ארגונים ותנועות על בסיס אידיאולוגי, שההבדל ביניהם הוא בדרך להשגת המטרה אך לא במטרה עצמה. מסגרת זו אופיינית לאל-קאעדה ולגיהאד העולמי. הרמה השנייה היא הרמה הטריטוריאלית. - התפתחות של רשת בתוך תנועות המשתייכות לאחים המוסלמים, כאשר באותה תנועה קיימים למעשה שניים או שלושה מעגלי פעילות נפרדים: אזרחי, פוליטי וצבאי. רשתות אלה מחוברות ביניהן באמצעות רשת של אגודות צדקה וחברות כלכליות, המנוהלות על ידי אנשי האחים המוסלמים. אגודות הצדקה בנויות למעשה באופן הירארכי בשתי רמות: הרמה העולמית, קרי האגודות המרכזיות בערב הסעודית, השולטות על פעילות האגודות ברחבי העולם ורמת המדינה. בקרב התנועות עצמן קיים מבנה הירארכי של אגודות צדקה, ובין התנועות עצמן, אלה הפועלות באותו תא שטח, קיים מערך של אגודות צדקה המחוברות ביניהן בקשרי גומלין. אגודות הצדקה שבערב הסעודית שולטות במקורות הפיננסיים. ועקב כך הן שולטות למעשה על המערכים הפיננסיים ומתוך כך – בפעילות הארגונית. קבוצה מצומצמת של מולטי-מיליונרים סעודיים מנהלים למעשה את רשת אגודות הצדקה והחברות המסחריות המהוות את המערכת הפיננסית. אנשים אלה מחוברים לגורמים בבית המלוכה הסעודי ואלה מהווים למעשה את ההנהגה האמיתית של התנועה האסלאמית העולמית. לצידם קיימת קבוצה של חכמי הלכה המספקים את ההיתרים ההלכתיים לפעילותה של כל אחת ממסגרות הרשת.

כאמור, מי שעומד מאחורי רשת הטרור הבינלאומית הם גורמי האחים המוסלמים. תנועה זו, הינה הגורם המרכזי העומד מאחורי הטרור העולמי והיא זו שהצמיחה את כלל התנועות והארגונים המרכיבים את רשת הטרור הבין לאומית.

כפועל יוצא מהשאלה הראשונה עולה ביתר שאת השאלה אודות תפקידו של הדעה בהתפתחות האסלאם הרדיקלי. הנקודה החשובה היא הבלטת תפקידה של "הדעה" בהפיכת האסלאם הרדיקלי לגורם דומיננטי במערכת הבין לאומית. הטענה היא שלא רק סיבות של מגננה, או תגובת נגד להשפעת המערב עמדו מאחורי ההקצנה בעולם הערבי והאסלאמי, ובקרב הקהילות האסלאמיות בעולם, אלא הפעילות האקטיבית של האחים המוסלמיים והסיוע הנרחב מצד בית המלוכה הסעודי הם שעומדים מאחורי ההקצנה בעולם האסלאמי והקמתן של רשתות הטרור הבין לאומיות.

ה"דעה" היא המרכיב החשוב ביותר באסטרטגיה האסלאמית. תשתית ה"דעה" הפועלת בחסות האחים המוסלמים ברחבי העולם היא כר הגיוס הרחב ביותר עבור כלל התנועות האסלאמיות

המיליטנטיות ברחבי העולם. הפעילות האזרחית של האחים המוסלמים מתבצעת במרבית מדינות העולם באופן חופשי ובאין מפריע. בעוד שהממשלות מתמקדות בפעילות מול הזרוע הצבאית בלבד, הן מתקשות מאד בפעילות מול ה"דעוה", עקב בעיות משפטיות ופוליטיות (ההשפעה הפוליטית המכרעת בחלק ממדינות אירופה של קהילת המהגרים המוסלמית). כל אלה מאפשרים למערכת האסלאמית הרדיקלית להמשיך ולייצר כל העת דורות חדשים של צעירים שטופי מוח הששים אלי קרב, בעוד העולם המערבי מתמקד בעיקר בטיפול בקצה הפירמידה. מדיניות ההגירה של מדינות אירופה ומדיניות בת היענה שלהם באשר לארגונים האסלאמיים שהולכים ומתרבים בתחומן, תרמו לפיכך אף הן להתפתחות האסלאם הרדיקלי מבית המדרש של האחים המוסלמים. אין ספק שהגישה הליברלית לזכויות האדם, לחופש הביטוי ולשימור המקורות האתניים של האזרחים בארצות המערב מקשה על מציאת מענה הולם לטרור האסלאמי העולמי. לנוכח העובדה שהמערב ומדינות המזרח התיכון לא מצאו פתרון ל"דעוה", ניתן להעריך שאנו נהייה עדים להמשך התחזקות הגורמים הרדיקלים בעולם.